

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: MAKROGEOGRAFICKÁ ANALÝZA SOUČASNÉHO EVROPSKÉHO POPULISMU (2018)

Autor práce: Bc. Tomáš Bendl

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Diplomová práce si klade několik cílů. První z nich je snaha vytvořit na základě dat z Populism and Political Parties Expert Survey způsob měření míry populismu, které bude schopen empiricky určit, zda je konkrétní strana populistická, či ne. Poté, co jsou takto definovány populistické strany, je druhým hlavním cílem práce snaha o stanovení příčin (rozdílné) podpory populistických stran v evropských zemích. Na základě takto definovaných obecných cílů diplomové práce její autor formuluje specifické hypotézy, které chce analýzou dostupných dat ověřit, tedy, že H1 úspěšnost populistických stran je v Evropě vysoká, a H2 úspěšnost populistických stran je podmíněna především působením socio-kulturních faktorů (typu antiimigrační postoje, negativní percepce globalizace, tradiční postoje, ale i vzděláním nebo věkem voličů) a mírou společenské polarizace. Konečně třetí hypotéza H3 postuluje dominantní pozici pravicového populismu v Evropě a jeho převahu nad populismem levicovým.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Autor diplomové práce pracuje s bohatým spektrem odborné literatury z nejrůznějších oborů společenských věd. Práce se zdroji je korektní, myšlenky z citovaných prací jsou diskutovány a kriticky hodnoceny. Práce s literaturou není jenom „povinným cvičením, které je předepsáno“, ale je opravdu používána k tomu, aby autor diplomové práce mohl přijmout svoji definici populismu, což bylo klíčovou nutnou podmínkou předtím, než se pustil do empirické analýzy výsledků populistických stran a do snahy o vysvětlení jejich podmíněností.

Výhrady mám k uvádění citací. Řada citovaných prací – např. Albertazzi a Mueller (2013), Urbinati (1998), Levitsky a Loxton (2012), Cannovan (1981), Crossley (2002), Snow (2004), Ivarsflaten (2008) ... - nejsou vůbec uvedeny v seznamu literatury. Maškarinec, Bláha (2008) je v seznamu literatury uveden jako Maškarines a Bláha, Albertazzi a McDonnell 2008 je uveden jako Albertazii a McDonnell.... Sociolog Ladislav Rabušic je v textu mylně citován jako Rabušič.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Jsou použity standardní a v praxi vyzkoušené metody statistické analýzy kvantitativních dat. Metody jsou použity korektně, včetně diskuse předpokladů jejich použití. Data jsou vhodná a pocházejí ze zdrojů, které lze označit za důvěryhodné.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Analytická část práce je velmi detailní, má jasnou strukturu a je provázaná s teoretickou částí práce. Metody analýzy jsou dle mého posouzení použity korektně a obdobně bych hodnotil správnost a korektnost interpretace výsledků. Za hlavní problém použité metody považuji skutečnosti, že výsledky jsou do značné míry závislé na tom, jak je stanovena hranice mezi populistickými a nepopulistickými stranami – zatímco hodnoty ukazatelů jsou spojité proměnné, hranice (0,3) je stanovena tak, že dělí strany v tomto ohledu dichotomicky. Je otázkou jak moc by se výsledky měnily, pokud by byly použity jiné hodnoty ukazatele populismu. Z textu je ovšem zřejmé, že autor si je tohoto metodologického omezení vědom.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěry práce shrnují výsledky analýz a odpovídají na jednotlivé v úvodní části položené otázky. Potvrzují, že populismus je v evropských zemích značně rozšířen a má v populaci nezanedbatelnou podporu. Ukazuje na to, že hlavními faktory stojícími za silnou podporou populismu v evropských zemích jsou faktory socio-kulturní povahy – především míra euroskepticismu a míra personalizace vedení populistických stran. Ekonomické, demografické a socioekonomické faktory, měřené na úrovni jednotlivých zemí, příliš velkou úlohu při vysvětlení volební podpory populistických stran nehrají. Autor diskutuje vhodnost územní jednotky analýzy na úrovni celých států při studiu vlivu kontextuálních faktorů a domnívá se, že by se vliv kontextuálních proměnných mohl zvětšit, pokud by za jednotky sledování byly použity subnacionální teritoriální jednotky. Konečně autor uvádí, že pravicový populismus v jím studovaném období výrazně převažoval nad populismem levicovým, ale nikoliv nad středovým populismem. Proto by neměl být populismus ztotožňován s pravicovým populismem.

2. Formální náležitosti práce (*zatrhněte Vaši volbu*)

Formální úprava: výborná

Stylistická úroveň: velmi dobrá

Citační úroveň: dobrá

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Přidávám několik drobných konkrétních připomínek k textu:

Termín „regresní rozbory“ (s. 45) považuji za nevhodný.

Nepíše se „ Česká Rep.“, ale Česká rep(ublika) (s 47), vhodnější by bylo užít názvu Česko.

Na str. 49 autor píše, asi omylem, o „Stěžejní části této seminární práce“.

Na str. 65 se píše „Hlavním cílem této podkapitoly je ověřit Muddeho hypotézu o smrti populismu, na úkor krajně pravicových populistických stran“, Mudde ovšem mluví o smrti levicového populismu (to je koneckonců uváděno i na jiných místech diplomové práce).

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Celkově hodnotím práci jako zdařilou. Je teoreticky informovaná, analýza přináší cenné nové poznatky.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

- 1- V práci uvádíte, že „Současné státy EU však obecně bohatnou, životní úroveň roste, občané EU mohou mezi jednotlivými státy volně cestovat, nezaměstnanost klesá atd. Na první pohled nemá současná evropská společnost, na rozdíl od předválečného a reparacemi postiženého Německa, důvod nechat se zlákat populistickými sliby.“ Přesto byl populismus na vzestupu i v „hojných letech“ před ekonomickými problémy způsobenými pandemií. Očekáváte posílení populistických stran v souvislosti s pandemií a jejími důsledky?
- 2- Uvádíte, že voliči populistických stran „si spojují imigraci s odlišným náboženstvím, odlišnou mentalitou, odlišným jazykem, odlišným životním stylem a chápou jej tedy jako ohrožení tradičních evropských hodnot“. Považujete každou politiku omezující imigraci ze třetích zemí do zemí EU za populistickou?

Datum: 15.6. 2020

Autor posudku: RNDr. Tomáš Kostelecký, CSc.

Podpis:

